

Kolecki, Tadeusz

Stan wojenny - a jednak... : wspomnienie o Duszpasterstwie Ludzi Pracy w Pruszkowie

Przegląd Pruszkowski nr 2, 3-9

1999

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Stan wojenny - a jednak...

Wspomnienie o Duszpasterstwie Ludzi Pracy w Pruszkowie

Spontaniczny zryw społeczeństwa polskiego po sierpniu 1980r. a szczególnie po rejestracji NSZZ „Solidarność”, został po wprowadzeniu stanu wojennego w grudniu 1981 roku częściowo stłumiony. Okazało się jednak, że represje i prześladowania nie zdołały stłumić rozbudzonej w ludziach świadomości. Podobnie jak w minionych wiekach w czasach klęsk narodowych, tak i teraz Kościół rzymsko-katolicki stał się ostoją promieniującą pokrzepieniem dusz, źródłem hartu dla wszystkich ludzi, niezależnie od pochodzenia, wyznania i zapatrywań politycznych, ludzi - których celem było dobro Ojczyzny.

Zapoczątkowane przez Kościół msze święte w intencji Ojczyzny zaczęły w sposób półoficjalny gromadzić społeczeństwo polskie, co w efekcie doprowadziło do powołania przez Archidiecezję Warszawską placówek Duszpasterstwa Ludzi Pracy. Rada Duszpasterstwa Ludzi Pracy przy Archidiecezji Warszawskiej miała siedzibę przy parafii św.Klemensa w Warszawie przy ulicy Karolkowej, a jej opiekunem duchowym był o.Tadeusz Sitko. W skład Rady wchodziły następujące osoby odpowiedzialne za poszczególne dziedziny jej funkcjonowania:

- Marian Parchowski - koordynacja działalności
- Stanisław Godziński (Uniwersytet Warszawski) - wykłady
- Ewa Germak - pomoc farmaceutyczna
- Piotr Naimski - środowisko niezależnego harcerstwa
- Cecylia Gugulska - środowisko nauczycielskie
- ks.Jerzy Pikulik - zgodność z założeniami Kościoła

- ks. Witold Karpowicz - zgodność z założeniami Kościoła
- Andrzej Urbański - literatura, biuletyn duszpasterstwa
- Andrzej Robert Zieliński - studium oświatowe "SCHOLA"
- Antoni Maciawewicz - historia, wykłady
- Hanna Tymowska - środowisko służby zdrowia
- Michał Boni - katolicka nauka społeczna
- Irena Koch - łączność między poszczególnymi ośrodkami
- Andrzej Antosik - działalność filmowa /wide, projekcje/
- Zdzisław Szpakowski - historia kościoła polskiego, wykłady
- Tomasz Wolek - środowisko dziennikarzy katolickich
- Wiesław Chrzanowski - zgodność z zał. kościoła, prawo
- Marek Piotrowski - W-wa Zoliborz
- Ryszard Makowski - W-wa Wola
- Tadeusz Kolecki - Pruszków
- Krzysztof Garbarski - W-wa Ochota
- Wojciech Gołda - W-wa Praga Północ
- Stanisław Karpezo - W-wa Ursus
- Tadeusz Janiszewski - W-wa Praga Południe
- Maria Misiurewicz - W-wa Mokotów
- Elżbieta Zawistowska - W-wa Śródmieście

Jesienią 1986 roku grupa działaczy podziemnej Solidarności w Pruszkowie postanowiła powołać Duszpasterstwo Ludzi Pracy w Pruszkowie. Na siedzibę DLP w Pruszkowie Archidiecezja Warszawska wyznaczyła parafię pod wezwaniem św. Edwarda w Pruszkowie przy ul. Partyzantów 22, a opiekunem DLP z ramienia kościoła został proboszcz tej parafii, ks. Tadeusz Woch.

Na pierwszym posiedzeniu w dniu 26.11.86 r. zespół kierujący Duszpasterstwem Ludzi Pracy w Pruszkowie ukonstytuował się następująco:

Przewodniczący - Tadeusz Kolecki

Sekretarz - Barbara Szolc

Skarbnik - Justyna Janasik

Członkowie - Krystyna Dyba, Ignacy Dyba, Wirgiliusz Janasik, Krzysztof Jaworski, Helena Kepal, Andrzej Łabędzki, Kazimierz Mazur, Zygmunt Ploch, Zdzisław Stefan, Andrzej Szolc, Tadeusz Tarasiewicz, Jan Włodarczyk, Andrzej Woźniak.

Na następnym posiedzeniu DLP w Pruszkowie ustalono harmonogram pracy na najbliższy okres oraz dokonano podziału obowiązków w zespole, a mianowicie:

1. Postanowiono odprawiać mszę św. w intencji Ojczyzny w trzecią niedzielę każdego miesiąca o godz. 18.00 w kościele - kaplicy w parafii Św. Edwarda począwszy od stycznia 1987 r.

2. Postanowiono, oprócz głównej intencji modlitwy za Ojczyznę, w każdym miesiącu modlić się w sposób szczególny za pracowników zakładów, służb i instytucji pruszkowskich.

3. Zapraszać w każdym miesiącu innego kapłana do koncelebracji mszy św. i wygłoszenia homilii - odpowiedzialny T.Kolecki.

4. Przygotowywać komentarz nawiązujący do liturgii mszy św. (czytania) oraz do aktualnych wydarzeń historycznych i politycznych - odpowiedzialny Andrzej Szolc.

5. Przygotowywać modlitwę powszechną nawiązującą do kalendarium liturgicznego lub aktualności z życia kościoła oraz wydarzeń społeczno-historycznych - odpowiedzialna Helena Kepal.

6. Powołano sekcję kulturalno - oświatową, której rola będzie polegać na zapraszaniu aktorów scen warszawskich dla uświetnienia mszy św. i pokrzepiania dusz - odpowiedzialny Kazimierz Mazur.

7. Powołano sekcję charytatywną - odpowiedzialna Justyna Janasik.

Odprawiane każdego miesiąca msze św. w intencji Ojczyzny były w pełni obsługiwane przez Członków Duszpasterstwa Ludzi Pracy oraz ich sympatyków. Dla uświetnienia nabożeństw zapraszano artystów scen warszawskich - wokalistów lub recytatorów, których produkcje pogłębiały przeżycia duchowe. Ze znanych artystów, którzy byli w Pruszkowie, należy wymienić. M.Homerską, B.Horawiankę, A.Janowską, K.Łaniewską i innych. Na zakończenie każdej mszy św. przed błogosławieństwem ks.Tadeusz Woch dokonywał podsumowania wszystkich myśli poruszonych w czasie nabożeństwa oraz dziękował w imieniu DLP w Pruszkowie wszystkim wykonawcom i uczestnikom mszy św.

Pierwsza msza św. w intencji Ojczyzny została odprawiona 18 stycznia 1987 r, którą koncelebrował i wygłosił homilię o.Tadeusz Sitko. Na następne msze św. zapraszani byli proboszczowie parafii pruszkowskich, parafii sąsiednich, ks.bp.Władysław Miziołek oraz inni kapłani z Warszawy. Na mszy św. 16 sierpnia 1987 r. został wystawiony sztandar NSZZ „Solidarność” FÖ„Mechanicy”, który dotąd, od drugiego dnia stanu wojennego, był przechowywany w ukryciu, co spowodowało później dużą aktywność służb bezpieczeństwa. Na mszę św. w dniu 21.08.1989r. zaproszono Tadeusza Mazowieckiego, który wygłosił prelekcję na aktualne tematy polityczno - społeczne.

Ponieważ parafia św.Edwarda nie dysponowała żadnymi pomieszczeniami za wyjątkiem kościoła-kaplicy i mieszkań dla księży, praca Duszpasterstwa Ludzi Pracy w Pruszkowie przez pierwsze 14 miesięcy ograniczała się tylko do organizowania mszy św. w intencji Ojczyzny i udziału w uroczystościach religijnych i patriotycznych, a mianowicie:

- uczestnictwa przedstawicieli DLP z Pruszkowa własnym transportem w comiesięcznej mszy św. w intencji Ojczyzny w kościele św. Stanisława Kostki w Warszawie,

- uczestnictwa w corocznej pielgrzymce świata pracy do Częstochowy,
- wyjazdu do Gdańska 12.06.87r. na uroczystości związane z wizytą Ojca Świętego Jana Pawła II w czasie trzeciej pielgrzymki do Ojczyzny.

Dzięki pomocy ks.Jana Górnego od lutego 1988r. DLP w Pruszkowie otrzymało w użytkowanie dwa pomieszczenia, t.j. dawne sale katechetyczne zlokalizowane w dolnym kościele parafii św.Kazimierza w Pruszkowie. Były to pomieszczenia bez urządzeń sanitarnych. Z chwilą otrzymania tych pomieszczeń mogliśmy rozpocząć szerszą działalność. Oprócz dotychczas odprawianych mszy św. w intencji Ojczyzny uruchomiono punkt apteczny, punkt sprzedaży książek, wyświetlanie filmów, cykliczne comiesięczne spotkania na aktualne tematy społeczno-ekonomiczne, wykłady z historii, pomoc charytatywna i inne formy działalności.

W celu wyjścia z pomocą ludziom będącym w trudnej sytuacji materialnej oraz udostępnienie leków, które były trudno osiągalne na rynku krajowym, postanowiono otworzyć punkt apteczny z lekami zagranicznymi pochodzącymi z darów. Punkt ten znajdował się w dolnym kościele parafii św.Kazimierza; wydawanie leków początkowo pochodzenia francuskiego i angielskiego odbywało się w każdy wtorek w godzinach 17.00-19.00. Pierwszą partię leków otrzymaliśmy grzecznościowo od ks.Leona Kantorskiego z parafialnej apteki w Podkowie Leśnej. Następne dostawy otrzymywaliśmy bezpośrednio od darczyńców. Dwa razy od Francuskich Związków Demokratycznych CEFDT - Sekcja Energetyki i jeden raz od Anglików. Rozpakowaniem, segregacją leków i opieką przy wydawaniu zajmował się zespół w składzie: Lidia Mazur, Maria Ploch, Barbara Szolc, Helena Kepal, Justyna Janasik, Teresa Kośnica, Zygmunt Ploch, Józef Grumbianin, Sławomir Piekacz. Wydawaniem leków zajmowały się panie posiadające dyplomy magistrów farmacji na podstawie ważnych recept wystawionych przez lekarzy. Pracę tę wykonywały farmaceutki: Barbara Grzymała, Małgorzata Nowak, Agnieszka Stranowska, Anna Szmytowska i lekarz stomatolog Barbara Zalewska.

W niektórych dostawach oprócz leków było mleko w proszku i odżywki dla małych dzieci. Produkty te wydawano tylko rodzicom małych dzieci na podstawie aktualnej książeczki zdrowia dziecka. Otwarcie punktu aptecznego i pierwsze wydawanie leków nastąpiło w dniu 7.06.1988r. Placówka taka była bardzo pożądana w Pruszkowie, ponieważ na odcinku Warszawa-Podkowa Leśna nie było takiej apteki. Każdego tygodnia korzystało z leków 150-200 osób.

Latem 1988 r. DLP w Pruszkowie zorganizowało punkt sprzedaży książek w dolnym kościele parafii św.Kazimierza. Punkt otwarty był w każdą niedzielę od godz.8.00-14.00. Odpowiedzialny za sprzedaż był Michał Jabłoński oraz Ludwik Orliński, Irena i Jerzy Bergerowie.

Dostawą książek zajmował się przeważnie Tadeusz Kolecki, ponieważ dysponował samochodem; pomagali mu inni członkowie DLP w miarę swoich możliwości. Oferowano książki o różnej tematyce, były między innymi pozycje wydawane oficjalnie, jak również wydawnictwa „z drugiego obiegu” bez cenzury. Dużą pomoc okazał nam ks.Grzegorz Jaskot, prowadzący księgarnię przy bazylice w Warszawie na ulicy Kawęczyńskiej, który przekazywał nam książki w komis .

Wyświetlane przez DLP filmy były o tematyce religijnej. W pierwszym okresie korzystaliśmy z pożyczonego telewizora i video. Wkrótce otrzymaliśmy używany telewizor o dużym ekranie. Po zakończeniu działalności telewizor ten przekazaliśmy biednej rodzinie zamieszkałej w Pruszkowie przy ul.Działkowej. Ojciec rodziny, Grzegorz Zawadzki, był inwalidą i nie było go stać na zakup aparatu telewizyjnego.

W celu większego zaangażowania mieszkańców Pruszkowa w sprawy nauki i kultury, Duszpasterstwo Ludzi Pracy zaczęło organizować cykliczne comiesięczne spotkania na aktualne tematy społeczno-ekonomiczne oraz z dziedziny historii (odkrywanie „białych plam”). Na prelegentów spotkań zapraszani byli znani profesorowie, historycy, lekarze, ekonomiści, politycy, adwokaci, a mianowicie: prof.Andrzej Stelmachowski, Zofia Kuratowska, Jacek Kuroń, Jacek Maziarski, Wiesław Johan, Anna Radziwiłł, Bogdan Skaradziński i inni. Uczestnictwo wymienionych osób ułatwiał Kazimierz Mazur przy współdziałaniu Jadwigi Rychlickiej i innych członków DLP Okazało się, że spotkania te były bardzo owocne, nadto miały ogromny wpływ na zbliżenie się i wzajemne poznawanie się ludzi. Z grona uczestników tych spotkań wywodzą się późniejsi członkowie powstałego wiosną 1989r. Komitetu Obywatelskiego „Solidarność” w Pruszkowie.

Duszpasterstwo Ludzi Pracy w Pruszkowie prowadziło, jak wspominałem również pomoc charytatywną. Polegała ona na fundowaniu obiadów dla kilkorga dzieci w jednej ze szkół podstawowych Pruszkowa, zbiórce odzieży dla potrzebującej pomocy ludności Rumunii w grudniu 1989r., przekazaniu pieniędzy dla Północnej Rumunii, przekazaniu pieniędzy potrzebnych na wykonanie operacji choremu dziecku.

Każda działalność, niezależnie od tej wielkości, pociąga za sobą wydatki finansowe. Duszpasterstwo Ludzi Pracy do realizacji swych zamierzeń musiało posiadać własne pieniądze. Fundusze DLP pochodziły z następujących źródeł: część pieniędzy składanych przez wiernych na tacę

podczas mszy św. w intencji Ojczyzny, sprzedaży kartek świątecznych, dobrowolnych datków ludzi korzystających z leków, od publiczności oglądającej filmy oraz sprzedaży książek. Poważną, acz niewymierną pozycję w budżecie były darmowe przewozy prywatnymi samochodami. Pomoc taką świadczyli następujący członkowie DLP: Wirgiliusz Janasik, Tadeusz Kolecki, Ludwik Orliński, Tadeusz Tarasiński, Wacław Placek.

Z działalnością DLP wiązały się również wydatki. Do podstawowych wydatków należy zaliczyć: kupowanie kwiatów dla zapraszanych aktorów i prelegentów, kupowanie kwiatów na imieniny osób, z którymi współpracowaliśmy, kupno wiązanek i wieńców na uroczystości i święta oraz kupno kwiatów i zniczy na Wszystkich Świętych, wypożyczanie kaset filmowych, wykonywanie transparentów, opłacanie taksówek do przywiezienia lub odwiezienia zapraszanych aktorów, prelegentów i księży, zakup telewizora, naprawa telewizora, pomoc charytatywna i inne drobne wydatki.

Duszpasterstwo Ludzi Pracy w Pruszkowie zorganizowało również w dniu 7.05.88r. po wieczornej mszy św. w kościele św. Kazimierza Maryjną modlitwę poetycką „Z dawna Polski Tyś Królową”. Wykonawcami byli aktorzy: Maria Nanuszkiewicz-Nowicka i Janusz Nowicki, akompaniament - Tadeusz Biernacki, technik - Jarosław Durski. Z okazji Świąt Bożego Narodzenia i Nowego Roku oraz Świąt Wielkanocnych organizowano spotkania przy opłatku i jajku, na które zapraszano sympatyków DLP.

Po otrzymaniu pomieszczeń w dolnym kościele parafii św. Kazimierza w lutym 1988r. członkowie Duszpasterstwa Ludzi Pracy spotykali się przynajmniej raz w tygodniu, żeby dyskutować na temat dziejących się obok nas spraw społeczno-politycznych. We wszystkich naszych działaniach, oprócz drobnej pomocy rzeczowej, chodziło przede wszystkim o maksymalne pobudzenie aktywności u jak największej grupy ludzi. Wiosną 1989 roku po zakończeniu obrad Okrągłego Stołu dotychczasowa działalność Duszpasterstwa Ludzi Pracy zaczynała być dla nas „za ciasna”. Z chwilą pojawienia się Komitetu Obywatelskiego przy Lechu Wałęsie i innych komitetów obywatelskich w kraju, Duszpasterstwo Ludzi Pracy w Pruszkowie postanowiło założyć wspólnie z oddziałem KIK Komitet Obywatelski „Solidarność” w Pruszkowie.

Na jednym z rozszerzonych spotkań w dolnym kościele parafii św. Kazimierza poinformowano zebranych o planowanym spotkaniu założycielskim Komitetu Obywatelskiego „Solidarność”, które odbędzie się 15.04.1989 r. w Domu Katechetycznym parafii św. Józefa w Pruszkowie.

Po oficjalnej rejestracji NSZZ „Solidarność” i założeniu Komitetu Obywatelskiego „Solidarność” w Pruszkowie, większość działaczy Duszpasterstwa Ludzi Pracy zaangażowała się w pracy nowo powstałych organi-

zacji. W tym czasie działalność Duszpasterstwa sprowadzała się wyłącznie do organizowania mszy św. w intencji Ojczyzny oraz rozdawnictwa reszty posiadanych leków, ponieważ nowe dostawy już nie przychodziły. Skasowano punkt sprzedaży książek, które już można było nabywać oficjalnie.

Dzień 20 maja 1990 roku, kiedy odprawiona została ostatnia msza św. w intencji Ojczyzny w parafii św. Edwarda, przyjęto za datę rozwiązania Duszpasterstwa Ludzi Pracy w Pruszkowie.

Po przeszło 9 latach, które minęły od tamtych wydarzeń, jako były przewodniczący Duszpasterstwa Ludzi Pracy w Pruszkowie pragnę w sposób szczególny podziękować jeszcze raz ks. Tadeuszowi Wochowi za ogromny wkład pracy i czasu, jaki poświęcił nam mimo wielu zajęć i problemów związanych z budową nowego kościoła. Dziękuję wszystkim członkom Duszpasterstwa Ludzi Pracy w Pruszkowie za ich ogromny wkład pracy, dziesiątki i setki przepracowanych bezinteresownie godzin, za trud i stresi, jakie przeżywaliśmy wspólnie.

Dziękuję wszystkim sympatykom i ludziom, którzy z nami współpracowali i którzy pomagali nam w naszej działalności.

Przepraszam wszystkich członków i sympatyków DLP, których nie wymieniłem z imienia i nazwiska w niniejszej informacji. Częściowy brak pamięci i ewentualne pominięcie kogoś nie wynika ze złej woli piszącego, ale z warunków, w jakich pracowaliśmy w tamtych czasach. Większość spraw była załatwiana ustnie, w niektórych sprawach nawet nie telefonicznie. W istniejących zapiskach pomijało się nieraz świadomie nazwiska osób zaangażowanych, ażeby nie narazić ich na ewentualne przykrości.

Dziękujemy Towarzystwu Kulturalno-Naukowemu w Pruszkowie za wydrukowanie tych wspomnień.